

(सभापतीस्थानी मा.सभापती)

पृ. शी. : शोक प्रस्ताव

मु. शी. : तामिळनाडु राज्याचे मुख्यमंत्री श्रीमती जयललिता यांच्या निधनाबद्दल शोक प्रस्ताव

श्री. चंद्रकांत पाटील (महसूल मंत्री) : सभापती महोदय, तामिळनाडु राज्याचे मुख्यमंत्री श्रीमती जयललिता यांच्या निधनाबद्दल मी खालील शोक प्रस्ताव मांडतो.

“श्रीमती जयललिता यांच्या दुःखद निधनाबद्दल हे सभागृह अतीव दुःख व्यक्त करते.”

तामिळनाडु राज्याचे मुख्यमंत्री श्रीमती जयललिता यांचे काल दुःखद निधन झाले. हे सभागृह त्यांच्या कुटुंबियांचे व तामिनाडु राज्यातील नागरिकांच्या दुःखामध्ये सहभागी आहे. त्यांना श्रद्धांजली व्यक्त करणारा प्रस्ताव मी मांडतो.

कै.श्रीमती जयललिता यांचा जन्म दिनांक २४ फेब्रुवारी, १९४८ रोजी कर्नाटक राज्यातील म्हैसूर जिल्हयातील मेलुरकोट येथे झाला. त्यांचे शिक्षण पदवी पर्यंत झाले होते. मद्रास विद्यापीठाने त्यांना मानद डॉक्टरेट पदवी प्रदान केली होती.

कै.श्रीमती जयललिता यांनी शालेय शिक्षण घेत असतानाच “एपिसल” या इंग्रजी चित्रपटात काम केले हाते. दहावीच्या परीक्षेत त्यांनी राज्यात पहिला क्रमांक मिळवित राज्य सरकारचा गोल्ड स्टेट ॲवार्ड मिळविला होता. तामिळ भाषेसह कन्नड, मल्याळम, हिंदी आणि इंग्रजी भाषेवर त्यांचे प्रभुत्व होते. त्यांनी वयाच्या १५ व्या वर्षी कन्नड चित्रपटात मुख्य अभिनेत्रीची भूमिका केली होती. त्यांची ती भूमिका अतिशय गाजली होती. त्यानंतर त्यांनी चित्रपटसृष्टीत काम करण्यास सुरुवात केली. आपल्या जबरदस्त अभिनयाच्या जोरावर त्यांनी जवळपास १४० तामिळ चित्रपटासह एकूण ३०० चित्रपटात काम केले हाते. यामध्ये त्यांनी

श्री. चंद्रकांत पाटील.....

तामिळमधील मसलन, शिवाजीगणेशन, जयशंकर, राजकुमार, एनटीआर, एम.जी.रामचंद्रन यांसारख्या दिग्गज कलाकारांसोबत काम केले. त्यांच्या अनेक चित्रपटातील भूमिका खूपच गाजल्या होत्या. त्यांनी आपल्या जबरदस्त अभिनयाने चित्रपट सृष्टीवर अधिराज्य गाजविले होते. सन १९६१ ते १९९२ पर्यंत या क्षेत्रात आपल्या अभिनयाचा वेगळाच ठसा त्यांनी उमटविला होता. शास्त्रीय संगीत, पाश्चात्य शास्त्रीय पियानो या वाद्यांसह भरतनाटयम्, मोहिनीअट्टम, मणिपुरी आणि कथक यांसारख्या अवघड नृत्य क्षेत्रात त्यांनी नैपुण्य प्राप्त केले होते.

कै.श्रीमती जयललिता यांनी चित्रपट क्षेत्रात काम करित असतानाच एम.जी.रामचंद्रन यांच्यासोबत १९८२ मध्ये राजकारणात प्रवेश केला. सन १९८४ ते १९८९ पर्यंत त्या राज्यसभेच्या सदस्या होत्या. त्यानंतर सन १९८९ मध्ये तामिळनाडू विधानसभेच्या विरोधी पक्ष नेता झाल्या. त्यानंतर सन १९९१, २००१, २०११, २०१५, २०१६ असे पाच वेळा त्यांनी तामिळनाडू राज्याच्या मुख्यमंत्री म्हणून अतिशय प्रभावीपणे उत्तम कार्य केले. याकाळात त्यांनी राज्याच्या विकासाचे व लोकहिताचे अनेक निर्णय घेतले होते. एक लोकप्रिय नेत्या अशीच त्यांची प्रतिमा होती.

श्रीमती जयललितांच्या संदर्भात आपल्या सर्वांना मान्य करावे लागेल की, एखादा नेता केवळ त्या राज्याचा राजकीय नेता होतो असे नाही तर राज्यातील सर्वसामान्य माणसांच्या हृदयात विराजमान होतो व त्यामुळेच तेथील सर्वसामान्य माणूस त्यांना “अम्मा” म्हणायचे. त्यांनी तामिळनाडू राज्यात अनेक उपक्रम सुरु केले व त्यांनी सुरु केलेले उपक्रम इतर राज्यांनीही सुरु केले होते. त्यांचा अम्मा किचन, नवजात शिशुंना “अम्मा किट” देण्याचा उपक्रम अशा अनेक उपक्रमांच्या माध्यमातून त्या संपूर्ण तामिळनाडू राज्याच्या “अम्मा” झाल्या होत्या.

अतिशय बुध्दीमान, सुप्रसिध्द अभिनेत्री, उत्तम प्रशासक, कुशल राजकारणी, उत्कृष्ट संसदपट्ट, जनमानसातील लोकप्रिय नेत्या असणाऱ्या श्रीमती जयललिता

श्री. चंद्रकांत पाटील.....
यांचे सामेवार, दिनांक ५ डिसेंबर, २०१६ रोजी दुःखद निधन झाले.

तामिळनाडू राज्याच्या मुख्यमंत्री श्रीमती जयललिता यांच्या स्मृतीस मी अभिवादन करतो व भावपूर्ण आदरांजली वाहतो.

श्री.धनंजय मुंडे (विरोधी पक्ष नेता) : सभापती महोदय, सभागृहाचे नेते आणि आपण स्वतः तामिळनाडु राज्याच्या मुख्यमंत्री श्रीमती जयललिता यांचा शोक प्रस्ताव या सदनात मांडला आहे.

तामिळनाडुच्या मुख्यमंत्री आदरणीय श्रीमती जयललिताजी व समस्त तामिळ जनतेच्या अम्मांचे रात्री उशिरा चेन्नईतील अपोलो रुग्णालयात निधन झाल्यामुळे मी त्यांना भावपूर्ण आदरांजली अर्पण करतो. गेल्या २२ सप्टेंबर पासून त्या हॉस्पिटलमध्ये अॅडमिट होत्या. जवळपास अडीच महिने त्यांचा मृत्यूशी संघर्ष सुरु होता. या संघर्षाची आता अखेर झाली. श्रीमती जयललिता यांची लढाऊ संघर्ष वृत्ती देशातील जनतेला नेहमीच लक्षात राहिल. श्रीमती जयललिता हे नेहमीच स्थानिक जनतेची बाजू घेत, तामिळ राज्याची अस्मि्यता जपत राजकारण केले. तामिळनाडूच्या राजकारणातून देशाच्या राजकारणातही आपले स्थान, वर्चस्व निर्माण करता येते हे त्यांनी सिध्द करून दाखवले.

सभापती महोदय, तामिळनाडु राज्यातील लोकप्रिय नेते सन्माननीय श्री.एम.जी.रामचंद्रन यांच्या निधनानंतर एआयडीएमके पक्षाची धुरा त्यांच्याकडे आली. त्यावेळेस केंद्रात सत्तेमध्ये असलेले काँग्रेस अघाडी सरकारशी असलेल्या चांगल्या संबंधाचा त्यांना निश्चितच उपयोग झाला. तेव्हापासून म्हणजे गेल्या ३० वर्षांपासून तामिळनाडुचे व बऱ्याच अंशी केंद्रातील राजकारण त्यांच्या भोवती फिरत राहिले. आपला पक्ष नेहमी सत्तेमध्ये आणि सत्तेच्या जवळ राहिल याचा प्रयत्न त्यांनी केला आणि त्यात त्या यशस्वीही झाल्या. सन्माननीय श्रीमती जयललिता यांची राजकीय कारकिर्द जितकी यशस्वी ठरली त्यापेक्षाही त्यांची सामाजिक, सांस्कृतिक कारकिर्द यशस्वी ठरली हे आपण सर्वांनी नेहमीच लक्षात ठेवण्यासारखे आहे.

सभापती महोदय, राज्यातील जनतेला २/- रुपये किलो दराने तांदूळ व धान्य देणे किंवा टिव्ही सेट देणे असे लोकप्रिय निर्णय त्यांनी घेतले होते. त्यावेळी कदाचित अनेकांना ते निर्णय अव्यवहार्य वाटले असतील परंतु सर्वसामान्य जनतेच्या मनात त्यांनी घर केले व त्यांच्या या निर्णयामुळे जनतेच्या घरात चुल्ही पेटल्या आणि

श्री.धनंजय मुंडे.....
लोकांच्या मनात त्यांनी “अम्मा” म्हणून कायमचे स्थान मिळवले.

सभापती महोदय, सरकार उद्योगांना कोटयावधी रुपयांची सवलत देत असते. परंतु ज्यांच्यासाठी ही सत्ता आहे त्यांना दोन वेळचे अन्न देणे ही सरकारची जबाबदारी नाही का ? असा नेहमीच त्या सवाल करावयाच्या. आज अनेक राजकीय पक्ष आहेत, त्यांचे नेतेही लोकप्रिय आहेत. नेत्यांमागे सहकारी, समर्थक, पाठीराखे असतात परंतु एखाद्या राजकीय नेत्यांमागे त्यांचे भक्त असणे हे भाग्य मोजक्याच नेत्यांच्या नशिबी येते व त्यापैकी श्रीमती जयललिता ह्या एक होत्या.

श्रीमती जयललिता राजकारणात प्रवेश करण्यापूर्वी त्यांनी चित्रपटातील अभिनयाच्या माध्यमातून प्रचंड लोकप्रियता मिळवली. राजकारणात येण्यापूर्वी राजकीय, सांस्कृतिक, ज्ञान आणि समज असली पाहिजे हे त्यांनी ओळखले होते व त्यांची ती तयारी चित्रपट अभिनयाकरिता त्यांनी पूर्ण केली.

श्रीमती जयललिता यांच्या निधनाने भारतीय राजकारणाची न भरून येणारी हानी झाली आहे. सभापती महोदय, मला एक गोष्ट आठवते की स्वर्गीय प्रमोद महाजन हे एनडीए सरकारच्या काळात प्रत्येक भाषणामध्ये म्हणावयाचे की, “बिहार में समता, बंगाल में ममता और तामिळनाडु में जयललिता जब तक हमारे साथ हैं तब तक एनडीए का कुछ नहीं हो सकता”.

सभापती महोदय, आज आपल्यातून श्रीमती जयललिता निघून गेल्या असून, मी या सदनचा विरोधी पक्ष नेता म्हणून तसेच राष्ट्रवादी काँग्रेस पक्षाचा कार्यकर्ता म्हणून त्यांना भावपूर्ण आदरांजली अर्पण करतो.

श्री.शरद रणपिसे (विधानसभेने निवडलेले) : सभागृहाच्या नेत्यांनी या ठिकाणी शोक प्रस्ताव मांडला असून त्या शोक प्रस्तावाला पाठिंबा देण्यासाठी मी उभा आहे.

सभापती महोदय, तामिळनाडुच्या आधुनिक साम्राज्ञी आणि गोरगरिबांच्या “अम्मा” यांना मी सुरुवातीलाच काँग्रेस पक्षाच्या वतीने भावपूर्ण श्रद्धांजली अर्पण करतो.

सभापती महोदय, श्रीमती जयललिता यांचे वैशिष्ट्य असे होते की, त्यांच्या केवळ प्रवेशाने लाखो लोकांना हरवून टाकण्याची त्यांची क्षमता होती. म्हणून काही वेळेस आपल्याला दिसते की, निसर्ग एखाद्या व्यक्तीला जे काही देते ते भरभरून देते. श्रीमती जयललिता यांच्या बाबतीत तर लहानपणापासून ते शेवटपर्यंत निसर्गाने त्यांना भरभरून दिले. इंग्रजी वाक्यात त्यांचे वर्णन करावयाचे झाले तर एकाच वाक्यात वर्णन करतो येईल, “She was a lovely daughter of the nature”. श्रीमती जयललिता निसर्गाची लाडकी लेकर होती इतकेच वर्णन आपल्याला करावे लागेल. त्यांचे अफाट वाचन होते. त्यांना कुशाग्र बुध्दीमत्ता होती आणि त्यांच्याच जोरावर त्या तामिळनाडुच्या पाच वेळा मुख्यमंत्री झाल्या.

सभापती महोदय, या ठिकाणी सांगितले गेले की, गोरगरिबांच्या संदर्भात त्या अतिशय प्रभावीपणे निर्णय राबवत होत्या, मग तो निर्णय इडलीच्या संदर्भातील असो, कुकरच्या संदर्भातील असो, भात तसेच सांबारच्या संदर्भातील असो. अलिकडच्या काळात त्यांनी “अम्मा फास्ट फूड” योजना सुरु केली होती. ही योजना बघण्यासाठी आपण तामिळनाडु राज्यात जावे अशी सूचना मी सन्माननीय सदस्य श्री. संजय दत्त यांना केली होती. आपल्या राज्यात “झुणका भाकर” योजना सुरु करण्यात आली परंतु आपल्या या योजनेपेक्षाही अत्यंत चांगल्या प्रकारे “अम्मा फास्ट फूड “ योजना त्यांनी सुरु केली होती. परंतु त्यांच्या कार्यकाळात आम्हाला तामिळनाडु राज्यातील योजना बघण्यासाठी जाता आले नाही.

यानंतर श्री.अजित.....

या नंतर श्री. शिगम

श्री.शरद रणपिसे....

आपण सर्वजण तेथे जाऊन त्यांनी सुरु केलेल्या योजना पाहू आणि आपल्या राज्यात शिवसेनेने सुरु केलेल्या झुणका-भाकर केंद्रास आधुनिक रुप देण्याचा प्रयत्न सर्वजण मिळून करू या, एवढेच या निमित्ताने सांगतो.

सभापती महोदय, दक्षिण भारतामध्ये नेतृत्वाची परंपरा आहे. जसे आपल्याकडे दिवंगत यशवंतराव चव्हाण यांचे नाव घेतल्याशिवाय महाराष्ट्रातील कोणताही इतिहास पूर्ण होत नाही. त्याचप्रमाणे अण्णा दुराई यांच्या नावाशिवाय दक्षिण भारत आणि तामिळनाडू राज्याचा इतिहास पूर्ण होत नाही. काँग्रेस पक्षामध्ये के.कामराज नावाचे एक व्यक्तिमत्त्व होते. त्यांचे शिक्षण दुसरी किंवा तिसरी इयत्तेपर्यंत झाले होते. परंतु के.कामराज यांनी काँग्रेस पक्षाचे अध्यक्ष म्हणून केलेल्या कामाची नोंद इतिहासाला आजतागायत घ्यावी लागते. पंडित जवाहरलाल नेहरू यांच्या काळात के.कामराज काँग्रेस पक्षाचे अध्यक्ष असताना त्यांनी “कामराज” नावाची योजना आणली. या “कामराज” योजनेमुळे देशभरातील काँग्रेसशासित राज्यांतील मंत्रिमंडळातील अर्ध्याहून मंत्रिमंडळातील मंत्र्यांना “कामकाज” योजनेच्या एका वाक्यानिशी घरी बसावे लागले होते. त्यांच्याकडे अतिशय कुशाग्र बुद्धीमत्ता होती. संघटना कशी चालवावयाची, पक्ष कसा चालवावयाचा याचे त्यांना चांगले ज्ञान होते. त्यांच्यानंतर दक्षिण भारतातील एम.जी.रामचंद्रन आले. आपणा सर्वांना तो इतिहास माहीत आहे.त्यांचे स्वप्न काय होते ते देखील आपणास माहीत आहे. ते देखील एक मोठे नेतृत्व होते. निसर्ग एखाद्याला कसे भरभरून देतो याचे दुसरे उत्तम उदाहरण म्हणजे महाराष्ट्राचे सुपुत्र श्री.रजनीकांत यांचे देता येईल. एक मराठी भाषिक मुलगा दक्षिण भारतात जातो. तामिळ सिनेमामध्ये काम करतो आणि तेथील जनतेवर राज्य करतो. मी जसे जयललितांचे वर्णन केले की, She was a lovely daughter of the nature.

श्री.शरद रणपिसे....

तसेच वर्णन महाराष्ट्राचे सुपुत्र श्री.रजनीकांत यांचे बाबतीत करता येईल की, He is the lovely son of nature.

सभापती महोदय, मी माझ्यावतीने व काँग्रेस पक्षाच्यावतीने श्रीमती जयललिता यांना श्रद्धांजली अर्पण करतो. असे म्हटले जाते की, फिनिक्स पक्ष्याची राखरांखोळी झाली तरी तो राखेतून पुन्हा वर येतो. श्रीमती जयललिता यांचे कर्तृत्व व नेतृत्व फिनिक्स पक्षासारखे होते, त्या फिनिक्स पक्षाला मानाचा मुजरा करुन मी माझे दोन शब्द पूर्ण करतो.

श्री.नारायण राणे (विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, सभागृहाचे नेते माननीय श्री.चंद्रकांत पाटील यांनी तामिळनाडू राज्याच्या मुख्यमंत्री श्रीमती जयललिता यांच्या दुःखद निधनाबद्दल जो शोक प्रस्ताव मांडलेला आहे, त्याला पाठिंबा देण्यासाठी आणि त्यावर माझे विचार मांडण्यासाठी मी उभा आहे.

सभापती महोदय, सभागृहाचे नेते श्री.चंद्रकांत पाटील यांनी श्रीमती जयललिता यांना श्रद्धांजली अर्पण केल्यानंतर माननीय विरोधी पक्ष नेते श्री.धनंजय मुंडे यांनी या प्रस्तावाला पाठिंबा देऊन श्रद्धांजली अर्पण केली. आमच्या पक्षाचे नेते ज्येष्ठ सन्माननीय सदस्य श्री.शरद रणपिसे यांनी श्रद्धांजली अर्पण केली.

सभापती महोदय, या देशातील एक कर्तृत्ववान महिला श्रीमती जयललिता

यांचे काल दुःखद निधन झाले. श्रीमती जयललिता या तामिळनाडू राज्याच्या सतत पाच वेळा मुख्यमंत्री होत्या. सतत पाच वेळा मुख्यमंत्री राहिलेल्या त्या एकमेव महिला आहेत. सभागृहाचे नेते माननीय श्री.चंद्रकांत पाटील यांनी श्रीमती जयललिता यांच्या कर्तृत्वाबद्दल अनेक गोष्टी सांगितल्या. त्याची मी पुनरावृत्ती करणार नाही. श्रीमती जयललिता यांनी त्यांच्या हुशारीचा, बुद्धीमत्तेचा, शिक्षणाचा आणि कर्तृत्वाचा उपयोग तामिळनाडूतील जनतेसाठी केला. त्यामुळे श्रीमती जयललिता यांच्या दुःख निधनामुळे संपूर्ण तामिळनाडू राज्य दुःखाच्या सागरात लोटले आहे.

सभापती महोदय, आपण सभागृहात शोकप्रस्ताव मांडतो त्यामागे उद्देश असतो. देशातील कर्तृत्ववान व्यक्तींनी समाजासाठी, देशासाठी जे काम आणि समाजकार्य केले त्यातून आपणास बोध घेता यावा, त्यांच्याकडून काही तरी शिकावे या स्तुत्य हेतूने असे प्रस्ताव आणण्याची प्रथा आपण केलेली आहे.

सभापती महोदय, श्रीमती जयललिता यांनी इतकी वर्षे मुख्यमंत्री म्हणून जो कारभार केला त्यावरून असे दिसून येते की, त्या उत्तम प्रशासक होत्या आणि त्याबद्दल कोणाच्या मनात शंका असण्याचे काही कारण नाही. माननीय सभागृह

श्री.नारायण राणे....

नेत्यांनी त्यांच्या प्रस्तावामध्ये उल्लेख केला की, तामिळनाडू राज्यामध्ये त्यांच्या नावाने विविध योजना आणि उपक्रम सुरु केले आहेत. जसे अम्मा उपहार गृह, अम्मा मिनरल वॉटर, अम्मा फार्मसी, अम्मा बेबीकिट, अम्मा मीठ, अम्मा सिमेंट, तसेच अम्मा मोबाईल, अम्मा लॅपटॉप त्याचप्रमाणे विवाहित मुलींसाठी क्रेडल बेबी अशा अनेक योजना त्यांनी राबविल्या. श्रीमती जयललिता यांनी खालच्या वर्गातील आणि सर्वसामान्य माणसांठी अनेक योजना लागू केल्या.

सभापती महोदय, मला तामिळनाडू राज्यामध्ये जाण्याचा योग आला तेव्हा तामिळनाडू राज्यात फिरताना मला प्रत्येक ठिकाणी श्रीमती जयललितांचा फोटो पहावयास मिळाला. मित्रांच्या घरी गेलो असता, एखाद्या ऑफिसमध्ये गेलो असता, कोणाच्या घरी गेलो असता त्या ठिकाणी अम्मांचा म्हणजे श्रीमती जयललिता यांचा फोटा दिसायचा. प्रत्येक दुकानात अम्मांचा फोटो दिसायचा. या लोकप्रियतेचा विचार सदनातील प्रत्येक सन्माननीय सदस्यांनी करणे आवश्यक आहे, असे मला वाटते. ही लोकप्रियता एका दिवसात मिळालेली नाही. श्रीमती जयललिता यांना जीवनामध्ये जी जी पदे मिळाली, त्या पदाचा उपयोग त्यांनी तामिळनाडू राज्यातील सर्वसामान्य जनतेसाठी केला.

सभापती महोदय, देशातील अनेक कर्तृत्वान महिलांचा उल्लेख होतो त्यामध्ये श्रीमती जयललिता जाऊन बसल्या आहेत असे मला वाटते. त्या राजकारणामध्ये कुठे कमी पडल्या नाहीत. श्रीमती जयललिता यांनी विरोधी पक्ष नेता म्हणून देखील काम केलेले आहे. सन १९८४ मध्ये आदरणीय रामचंद्रन यांना श्रीमती जयललिता यांनी सांगितले की, मला मुख्यमंत्री व्हायचे आहे. आपल्या पक्ष प्रमुखाला असे सांगण्याचे धाडस कोणी केले असते काय ? त्यांनी असे सांगितल्यानंतर त्यांना असलेल्या पदावरून देखील काढून टाकण्यात आले. आदरणीय रामचंद्रन यांच्या निधनानंतर त्यांनी पक्षाची धुरा स्वतःकडे घेतली.

श्री.नारायण राणे.....

सन १९९१ मध्ये त्या मुख्यमंत्री झाल्या. त्यानंतर सतत पाच वेळा त्या मुख्यमंत्री झाल्या. त्यांच्या कार्यकाळात अनेक वादळे आली पण त्यांनी त्यातून मार्ग काढला. कोणत्याही कर्तृत्वान माणसापेक्षा जयललिता कमी पडल्या नाहीत. आपण “लोहपुरुष” असा उल्लेख ऐकलेला आहे. आज तामिळनाडू राज्यामध्ये श्रीमती जयललिता यांचा “लोहमहिला” म्हणून उल्लेख होत आहे.

सभापती महोदय, तामिळनाडू राज्यामध्ये मे महिन्यात निवडणूक झाली. त्या निवडणुकीमध्ये देखील त्यांना बहुमत मिळाले. त्या निवडणुकीत भाजप पक्षाला फक्त २.८३ टक्के मते मिळाली. तेथे भारतीय जनता पक्षाचा एकही उमेदवार निवडून आला नाही. लोककल्याणासाठी काम करणाऱ्या जयललितांच्या निघून जाण्यामुळे फक्त तामिळनाडू राज्याचे अपरिमित नुकसान झाले नाही तर देशाचे देखील नुकसान झालेले आहे.

यानंतर श्री.बोर्डे....

या नंतर श्री. बोर्डे

श्री.नारायण राणे....

अशा व्यक्ती या देशात निर्माण होणे ही या देशासाठी अतिशय अभिमानाची, उपयुक्त आणि आवश्यक अशी बाब आहे. अशा अनेक जयललिता देशामध्ये तयार व्हावयास पाहिजेत. भारत हा महासत्तेकडे तेव्हाच जाऊ शकतो जेव्हा जयललिता यांच्या व्यक्तीमत्त्वासारख्या व्यक्ती तयार होतील.

सभापती महोदय, जयललिता यांच्या निधनानंतर वेगवेगळ्या वर्तमानपत्रांमध्ये अतिशय चांगल्या प्रतिक्रिया छापून आलेल्या आहेत. त्यातील काही प्रतिक्रियांचा उल्लेख मी करतो. एका वर्तमानपत्रात “तामिळनाडूच्या अम्मा जयललिता लोकांच्या हृदयात सदा जिवंत राहतील” या मथळ्याखाली बातमी प्रसिध्द करण्यात आलेली आहे. ही एक जिवंत अशी प्रतिक्रिया आहे.

सभापती महोदय, एका वर्तमानपत्रात सुषमा स्वराज यांची प्रतिक्रिया छापून आलेली आहे. ती प्रतिक्रिया “प्रतिष्ठा आणि स्वाभिमानाने जगणाऱ्या जयललिता होत्या” अशी आहे. अशा अनेक प्रकारच्या चांगल्या प्रतिक्रिया जयललिता यांच्याबद्दल प्रसिध्द झालेल्या आहेत. सर्वच वर्तमानपत्रांमध्ये अतिशय चांगल्या मथळ्याखाली अम्मांचा उल्लेख करण्यात आलेला आहे. महाराष्ट्र टाईम्स या वर्तमानपत्रात “अम्मांचा आकांत” या मथळ्याखाली बातमी छापून आली. सकाळ वर्तमानपत्रात “अम्मांची एक्झिट” या मथळ्याखाली बातमी छापून आलेली आहे. लोकसत्ता वर्तमानपत्रामध्ये “जयललिता यांचे निधन” या मथळ्याखाली बातमी छापून आलेली आहे. जयललिता म्हणजेच अम्मा यांच्याबद्दल जेवढे बोलावे तेवढे कमीच आहे.

सभापती महोदय, या सभागृहामध्ये बोलत असताना मला सांगावेसे वाटते की, आताच्या सरकारने अम्मांच्या कारकिर्दीतून काही तरी बोध घेणे आवश्यक आहे. अम्मांच्या तोंडातून जे निघाले, जाहीरनाम्यात जे नमूद केले ते त्यांनी दिले. त्यामुळेच लोक ज्याप्रकारे दुःख व्यक्त करीत आहेत त्या एकप्रकारे त्यांच्या

श्री.नारायण राणे....

प्रतिक्रिया आहेत. 'अच्छे दिन' चे प्रात्यक्षिक या देशातील लोकांना दिसावे या बाबतची प्रतिक्रिया आज देशवासीय करीत आहेत. जयललिता यांना श्रध्दांजली अर्पण करीत असताना काही गोष्टी जयललिता यांच्या कार्यातून शिकणे, आत्मसात करणे आणि जनतेसाठी कार्यरत राहणे ही काळाची गरज आहे. असे केले तरच आपण जयललिता यांना मनापासून श्रध्दांजली अर्पण करीत आहोत हे सिध्द होईल.

सभापती महोदय, मी माझ्या पक्षातर्फे, स्वतःतर्फे आणि माझ्या कुटुंबीयांतर्फे जयललिता यांच्यासारख्या कर्तृत्ववान महिलेला भावपूर्ण श्रध्दांजली अर्पण करतो आणि आपण या शोक प्रस्तावावर बोलण्याची संधी दिल्याबद्दल आपले धन्यवाद मानतो.

डॉ.नीलम गोन्हे (विधानसभेने निवडलेल्या) : सभापती महोदय, भारतातील आणि विशेष करून तामिळनाडूतील अत्यंत लोकप्रिय नेत्या आणि ज्यांच्या कर्तृत्वाचा, नेतृत्वाचा, लोकप्रियतेचा प्रचंड असा प्रभाव कायमस्वरूपी तामिळनाडू राज्यात राहिल, अशा कर्तृत्ववान नेत्या जयललिता यांचे काल रात्री दुःखद निधन झाले. सभागृहाचे नेते नामदार श्री.चंद्रकांत दादा पाटील यांनी जयललिला यांच्या दुःखद निधनाबद्दल शोक प्रस्ताव मांडला आहे. त्या प्रस्तावावर माझे विचार मांडत असताना सुरुवातीलाच सांगू इच्छिते की, समाज हा एका मर्यादेनंतर तुम्ही स्त्री आहात की पुरुष आहात, याचा विचार न करता तुमचे नेतृत्व स्वीकारत असतो. याचे आगळेवेगळे उदाहरण जयललिता या आहेत. १९८२ मध्ये त्यांच्या पक्षाचे नेते एमजीआर यांनी त्यांच्यावर प्रचार प्रमुख पदाची जबाबदारी टाकली. त्यानंतर त्या राज्यसभेवर निवडून गेल्या. १९८७ मध्ये एमजीआर यांच्या निधनानंतर त्यांच्या पक्षात फूट पडली. पक्षात फूट पडल्यानंतर त्यांना प्रचंड अवहेलना सहन करावी लागली. कारण त्या एमजीआर यांच्या कुटुंबातील घटक नव्हत्या. पक्षात फूट पडलेली असताना, पक्ष विदीर्ण झालेला असताना सुध्दा राज्यातील जनतेने पुन्हा त्यांच्या बाजूने मतांचा कौल दिला. १९८९ पासून त्यांनी संयुक्त अण्णाडीएमकेच्या नेत्या व सभागृहात विरोधी पक्ष नेत्या म्हणून काम केले. त्यापूर्वी सुध्दा डीएमके आणि एआयएडीएमके या दोन पक्षांमध्ये प्रचंड संघर्ष झाला, हे आपण सर्वजण जाणतो. विरोधी पक्ष नेत्या म्हणून काम करित असताना त्यांची सभागृहात खूप अवहेलना झाली. त्या साडी फाटलेल्या अवस्थेत तामिळनाडू विधानसभेतून बाहेर पडल्या. त्यावेळी त्यांनी प्रतिज्ञा केली की, या सभागृहात आता मुख्यमंत्री म्हणूनच परत येईन. घडलेल्या प्रकाराबाबत त्यांच्या मनामध्ये वेगळ्या पध्दतीचा सुडाचा अग्नी धगधगत होता. त्यातूनच त्यांना जनतेशी जोडण्याची, जनतेच्या अंतःकरणापर्यंत पोहचण्याची ऊर्जा सातत्याने मिळत होती. त्यानंतर २००१ मध्ये त्यांचा पक्ष प्रचंड मतांनी विजयी झाला. खरोखरच विजय असावा तर असा. त्यांनी २००१ मध्ये १४० पैकी १३२ जागा जनतेशी जोडण्याची,

डॉ.नीलम गोन्हे....

जनतेच्या अंतःकरणपर्यंत पोहचण्याची ऊर्जा सातत्याने मिळत होती. त्यानंतर २००१ मध्ये त्यांचा पक्ष प्रचंड मतांनी विजयी झाला. खरोखरच विजय असावा तर असा. त्यांनी २००१ मध्ये १४० पैकी १३२ जागा जिंकून बहुमत सिद्ध केले. तदंतर २००६ मध्ये त्यांचा पराभव झाला. २००६ ते २०१० या दरम्यान निलगिरी इस्टेटमध्ये विजनवासात जाऊन तेथून त्या रिमोट कंट्रोलच्या साह्याने राजकारण करित होत्या. २०११ आणि २०१४ च्या निवडणुका त्यांनी जिंकल्या. लोकसभा निवडणुकीत ३९ पैकी ३७ जागा त्यांच्या पक्षाने जिंकल्या होत्या. २०१६ मध्ये सुध्दा त्यांचा पक्ष जिंकला. या वाटचालीमध्ये त्यांना तुरुंगवास भोगावा लागला, त्यांच्यावर भ्रष्टाचारांचे आरोप झाले. त्यातील अनेक प्रकरणांत त्या निर्दोष सुटल्या. परंतु काही प्रकरणे अजूनही पूर्णपणे निकाली निघालेली नाहीत. एका बाजूला एवढे आरोप असताना सुध्दा तामिळनाडूच्या जनतेने त्यांना वेळोवेळी विश्वासास पात्र ठरविले. एका बाजूला त्यांना विश्वासास पात्र ठरवित असताना दुसऱ्या बाजूला त्यांच्यामध्ये कठोर निर्णय घेण्याची क्षमता होती. तसेच पक्षांतर्गत विरोधक किंवा चुळबुळ करणारे जे लोक होते त्यांच्यामध्ये सुध्दा जयललिता यांची प्रचंड दहशत आणि दरारा होता. त्यांनी स्वतः दत्तक घेतलेल्या मुलाचे लग्न लावून दिले. परंतु नंतर तो मुलगा अयोग्य गोष्टी करित असल्याचे निदर्शनास आल्यानंतर त्यांनी त्याला डिसोन सुध्दा केले. तामिळनाडू राज्यात २ लाख लोक संपावर गेल्यामुळे जयललिता यांनी त्यांना नोकरीवरून काढून टाकले. एवढा मोठा निर्णय घेऊन सुध्दा त्या पुन्हा निवडून आल्या. यावरून आपल्याला त्यांची तामिळनाडूवरील हुकूमत दिसते. कलाकार, राजकारणातील प्रभाव आणि त्यातून जनतेवर राज्य करण्यात त्यांची हातोटी होती. राजकारणाची कोणतीही पार्श्वभूमी नसलेले त्यांचे घर होते.

सभापती महोदय, कलाकार म्हणून काम करित असताना त्या ओळखल्या जाऊ लागल्या. त्यातच एमजीआर सारखे गुरु त्यांना लाभले. एक स्त्री म्हणून त्यांची काय वाटचाल झाली असेल हे आपण समजू शकतो. आपण सर्वजण सुजाण

डॉ.नीलम गोन्हे....

आहात. राजकारणात धक्के खाण्यापासून ते साडी फाटेपर्यंत एका महिलेला सर्व काही सहन करावे लागले. त्यानंतरच्या कालावधीत त्यांनी जनतेसाठी जे काम केले त्यानंतर त्या अम्मा म्हणून लोकांशी जोडल्या गेल्या. परंतु मधली जी कडी असते, उदाहरणार्थ गटबाजी करणारे लोक, स्वतःचे न्यूजन्स व्हॅल्यू करणारे लोक, नेत्यांना जागा दाखविणारे लोक, या सर्वांना त्यांनी झिरो करून दाखविले. त्यांनी 'अम्मा मिनरल वॉटर' नावाची योजना सुरु केली. तामिळनाडूमध्ये ६० ठिकाणी कमी पैशांत सिनेमा बघता येईल अशी थिएटर्स बांधली. बाळंत झालेल्या महिलांच्या बाळांसाठी अम्मांच्या नावाने बाळंतविडा पाठविला जात होता. राज्याच्या कुटुंब प्रमुख म्हणून त्या सातत्याने काम करीत होत्या. त्यांच्या निधनाने आक्रोश करणारे लोक आपण ठिकठिकाणी पाहत आहोत. हे खरे आहे की, मृत्यूच्या वेळी प्रत्येक जण एकटाच असतो. त्यांचे राजकारणातील वेगळ्या पध्दतीचे एकाकीपण, जसे त्यांच्या कौटुंबिक पार्श्वभूमीचे आहे तसेच सत्तेच्या समीकरणातून सुध्दा आलेले आहे. ज्या ज्या मैत्रिणी त्यांच्या जवळ गेल्या त्यांचा हेतू जयललिता यांच्या सत्तेचा उपयोग करून घेण्याचा होता. परंतु ही बाब जयललिता यांच्या लक्षात आल्यानंतर त्या नात्याला स्वाभाविकपणे तडे गेल्याचे दिसले. त्यांच्यावर लक्षावधी लोक प्रेम करीत होते. आपण म्हणतो की, मृत्यू सर्वात शक्तीमान असतो.

सभापती महोदय, आपण जेव्हा राजकारणाचे विश्लेषण करतो त्यावेळी निदर्शनास येते की, व्यक्ती म्हणून त्यांचे गौरवपूर्ण स्थान आहे. तामिळनाडूतील राजकारणाचे विश्लेषण करणारे लोक म्हणतात की, जयललिता यांचा जन्म कर्नाटकात झाला होता. तामिळनाडूच्या राजकारणावर द्राविडीयन पॉलिटीक्स, ब्राह्मण-ब्राह्मणेतर राजकारणाची प्रचंड छाप आहे. एमजीआर हे सुध्दा तांत्रिकदृष्ट्या तामिळनाडू राज्याबाहेरील होते. एमजीआर आणि जयललिता या दोघांनाही तामिळनाडूतील जनतेने कायम सर्वोच्च स्थानी स्वीकारले. वेगळ्या प्रकारच्या राजकारणामधील जनतेचे मोठेपण म्हणू या किंवा नेत्याचे कौशल्य म्हणू या, यातून

डॉ.नीलम गोऱ्हे....

अभ्यास म्हणून सुध्दा राजकारणाकडे वेगळ्याप्रकारे पाहता येते. शिवसेनेचे कार्याध्यक्ष माननीय श्री.उद्धव ठाकरे यांच्या वतीने, शिवसेना पक्षाच्या वतीने व माझ्या स्वतःच्या वतीने मी जयललिता यांना श्रध्दांजली अर्पण करते. सभापती महोदय, एनडीए सरकारमध्ये माननीय श्री.अटलबिहारी वाजपेयी हे पंतप्रधान होते. त्या सरकारच्या घटक पक्षामध्ये जयललिता, ममता बॅनर्जी आणि मायावती सहभागी होत्या. यातील जयललिता यांचे कौशल्य विशेष वाटते.

नंतर श्री.कांबळे....

या नंतर श्री. कांबळे

डॉ. नीलम गोन्हे

आपण प्रादेशिक पक्ष म्हणतो. पण प्रादेशिक पक्षाचा राजकारणाच्या भूमिकेतून राष्ट्रीय राजकारणावर प्रभाव कसा टाकायचा याबद्दलही त्यांची हातोटी होती. केंद्रामध्ये कधी काँग्रेस असेल कधी भाजपा असेल तरी त्यांच्या टर्मवर राष्ट्रीय राजकारण त्या चालवू शकत होत्या. त्यांच्यासारख्या एका कर्तृत्ववान महिला नेत्याचा अस्त झालेला आहे. संपूर्ण आशिया खंडामध्ये महिला राजकारणी म्हणून त्यांचे एक वेगळ्या प्रकारचे स्थान आहे. त्यांच्या एलटीटीबद्दलच्या काही भूमिका वादग्रस्त असू शकतात. पण तरीही त्यांनी त्यांच्या भूमिका ओन केल्या होत्या. त्यांनी कधीही त्यांच्या त्या भूमिका सोडल्या नव्हत्या. जयललिता यांच्यासारख्या एका नेत्याला मी 'रणरागिणी' हा शब्द जरूर देईन. एका वेगळ्या प्रकारचे त्यांचे नेतृत्व होते. त्यांच्या सर्व कामांबद्दल पुढील काळात तामिळनाडुत काय होईल ते होईलच, मात्र यापेक्षा सुध्दा, आज राष्ट्रीय दुखवटा जाहीर करण्यात आलेला आहे आणि त्या पार्श्वभूमीवर विधानपरिषदेत आपण त्यांना श्रद्धांजली व्यक्त करित आहोत. आपण ही अत्यंत औचित्यपूर्ण गोष्ट करित आहोत. तामिळनाडुमधील जनतेला स्वतःच्या लाडक्या नेत्याच्या निधनाचे दुःख झाले आहे, ते दुःख सहन करण्याची त्यांना शक्ती मिळावी आणि शांतमय पध्दतीने त्यांचा पुढचा लोकशाहीमय विकास सुरू रहावा, ही शुभेच्छा या क्षणी व्यक्त करणे सुध्दा अत्यावश्यक आहे असे मला वाटते. धन्यवाद ! जय महाराष्ट्र !

श्री. कपिल पाटील (मुंबई विभाग शिक्षक) : सभापती महोदय, शोक प्रस्तावावर सहवेदना व्यक्त करण्यासाठी मी उभा आहे. सीतेबद्दल संशय व्यक्त केला गेला. रामायणाने सीतेला कधीही न्याय दिला नाही. द्रौपदीची वस्त्रे फेडली गेली. महाभारताने द्रौपदीला न्याय दिला नाही. पण स्वातंत्र्योत्तर भारताचा इतिहास लिहिला जाताना जयललितांबद्दल उल्लेख करावा लागेल की, आपल्या अपमानाचा बदला त्यांनी स्वतः घेतला. स्वतःला स्वतःच न्याय मिळवून घेतला. सभागृहामध्ये, पक्षामध्ये ज्यावेळी त्यांचा अपमान झाला, बाहेर काढण्यात आले, त्या पक्षाच्या प्रमुख झाल्या. सभागृहात त्यांच्या साडीवर हात घातला गेला. सभागृहातून बाहेर पडताना त्यांच्या डोळ्यांत अश्रू होते. त्यांनी त्याच वेळी ठरविले की, या सभागृहात मी परत येईन ते मुख्यमंत्री बनून आणि मुख्यमंत्री बनून त्या सभागृहात आल्या. सन्माननीय सदस्या डाॅ. नीलम गोर्हे म्हणाल्या तसे, तामिळनाडुचे एकूण राजकारण ब्राह्मण, ब्राह्मणेत्तर आधारावर होते. पेरियार व अण्णा दुराई हे दोघेही ब्राह्मणेत्तर पक्षाचे नेते. या दोघांनी वाढविलेल्या पक्षाच्या प्रमुख त्या झाल्या. आज त्या पक्षाचे स्वरूप तेवढे राहिलेले नाही. बरेचसे पातळ झाले आहे. जयललिता स्वतः अत्यंत धर्मपरायण होत्या. पण पक्षाचे नेतृत्व घेतल्यानंतर आणि राज्याचे मुख्यमंत्री पद घेतल्यानंतर सुध्दा त्यांनी डीएमकेच्या आणि अण्णा डीएमकेच्या मूळ राजकारणाचा जो गाभा होता तो, गरिबांबद्दलची बांधिलकी आणि ब्राह्मणेत्तर विचारांचे संचित या दोघांशी कधीही प्रतारणा केली नाही हे मात्र मला सांगावे लागेल. जयललितांमध्ये असलेले शौर्य, धैर्य, तडफ, हिंमत व विजिगीषू अशी वृत्ती यांची तुलनाच होऊ शकत नाही. जेव्हा-जेव्हा अपमान झाला, तेव्हा-तेव्हा त्या पेटून उठल्या आणि जनतेकडे त्यांनी कौल मागितला. जनतेने त्यांना भरभरून प्रेम दिले. अखेर त्यांच्या संपूर्ण जीवनामध्ये त्या तामिळनाडु राज्यातील जनतेच्या 'अम्मा' बनल्या. आपल्या राज्यातील जनतेची अम्मा बनण्याचे भाग्य मिळवणारी ही देशातील एकमेव स्त्री असेल की, जिला त्या राज्याने आई म्हटले. त्यांचा हा शेवट, त्या शरिराशी, आजाराशी झुंजत होत्या,

श्री. कपिल पाटील

त्यामध्ये मात्र त्या पराभूत झाल्या. कारण मृत्यू कोणाला टाळता येत नाही. त्या गेल्याने केवळ तामिळनाडूतील जनता पोरकी झाली असे नाही. आपण जेंडर बायसची नेहमीच चर्चा करतो. पण या सगळ्याला पुरून उरणान्या एका स्त्रिबद्दल या देशाला सतत स्मरण ठेवावे लागेल. मी पुरोगामी गटातर्फे, लोकभारतीतर्फे व माझ्यातर्फे त्यांना श्रध्दांजली अर्पण करतो. धन्यवाद !

श्री. हेमंत टकले (विधानसभेने निवडलेले) : सभापती महोदय, सभागृहाचे नेते आदरणीय श्री. चंद्रकांतजी पाटील यांनी तामिळनाडुच्या मुख्यमंत्री जयललिता यांच्या निधनाबद्दलचा शोक प्रस्ताव सभागृहात मांडलेला आहे. सन्माननीय विरोधी पक्षनेत्यांनी आणि इतर सन्माननीय नेत्यांनी त्याबाबतच्या आपल्या भावना सभागृहात व्यक्त केल्या आहेत. जयललिता हे नाव घेतल्यानंतर आणि ज्या राज्याबद्दल आपण बोलतो त्या राज्याबद्दल बोलताना आपल्या नजरेसमोर एक विलक्षण गोष्ट येते. तामिळनाडुच्या राजकारणावर सातत्याने गेल्या ५० वर्षांहून अधिक काळ रूपेरी पडद्यांनी राज्य केले. रूपेरी पडद्यावरचेच नायक-नायिका राजकारणात येऊन या राज्याची सूत्रे आपल्या हाती घेत होते. तामिळनाडुमध्ये हे वेड प्रचंड आहे. तामिळनाडुमधील जनतेची रूपेरी पडद्यांवर असणाऱ्या तारकांबद्दल, ताऱ्यांबद्दल जी आस्था, प्रेम, निष्ठा आहे, त्या निष्ठेला जर एक चांगले स्वरूप देता येऊ शकले तर ते राजकारणालाही एक वेगळे वळण देऊ शकते, हे भारतामध्ये जर कोणत्या राज्याने सिध्द केले असेल तर ते तामिळनाडुने, तामिळनाडुमध्ये हे सिध्द झालेले आपल्याला पहायला मिळते. हा सर्व पट पाहताना आपल्याला तसे वाटते. आपण आज जयललिता यांचे उत्तुंग नेतृत्व, त्यांनी केलेले कार्य, तामिळनाडुच्या जनतेची केलेली सेवा या सगळ्या गोष्टींबाबत बोलतो. व्यक्तिशः एक अतिशय यशस्वी अभिनेत्री या भूमिकेतून बाहेर पडून राजकारणात येऊन आपला पूर्वकाळ कोणत्याही परीने आपल्या या नव्या जबाबदारीच्या आड येणार नाही, परंतु आपल्याला लोकांचे जे प्रेम, जो पाठींबा मिळाला आहे, त्याचा उपयोग जर आपण या आपल्या राज्यातील सामान्य जनतेसाठी, गोरगरिबांसाठी, लहान मुलांसाठी, स्त्रियांसाठी करू शकला तर खऱ्या अर्थाने एक कल्याणकारी राज्य म्हणून आपण या राज्याची सेवा करू शकतो, हा सेवाभाव जपणे आणि पूर्वायुष्य बाजूला ठेवून एकदा राजकारणात आल्यानंतर, त्या राजकारणाच्या आखाड्यांमध्ये जे काही डावपेच चालणार असतील त्यामध्ये यशस्वी होणे, हा एक भारताच्या राजकीय इतिहासामध्ये वेगळा अध्याय लिहिण्यासारखा भाग आहे. गेले

श्री. हेमंत टकले.....

काही दिवस त्यांच्या आजारपणाच्या बातम्या आणि त्यानंतर त्या ज्या हॉस्पिटलमध्ये होत्या, त्या भोवती जमणारी गर्दी आणि लोकांचा त्यांच्याबद्दल असलेला जिवाळा आपण पाहत होतो, तो ज्या पध्दतीने दिसत होता, हे क्वचितच एखादा राजकीय नेत्याच्या वाट्याला येऊ शकेल असे भाग्य होते असे म्हटले तर ते चुकीचे ठरणार नाही. साहजिक आहे की, राजकारणात आल्यानंतर कोणी कधी सत्तेवर असतो तर कोणी कधी विरोधात असतो, पण त्यामुळे होणारी टीका सहन करणे, ती टीका सहन करणे एवढेच नव्हे तर, मर्यादेच्या पलीकडे जाऊन त्या राजकारणामुळे पत्करावे लागणारे तुरुंगवास सुध्दा स्वीकारावेत, आणि हे तर उदाहरण आहे की, तुरुंगवास स्वीकारल्यानंतर जो नेता परत येतो, त्याला मोठ्या बहुमताने ती जनता निवडून देते, म्हणजे ती जनता कोणाला मानते, कोणत्या न्यायाला मानते, कोणावर विश्वास ठेवते, अशाप्रकारचे हे एक आगळेवेगळे व्यक्तिमत्व ते होते. मला वाटते की, हा एखाद्या महान कादंबरीचा विषय होऊ शकतो. असे नेहमीच घडत नाही. कैक वर्षांनंतर अशाप्रकारचे आपल्याला पहायला मिळते. त्यांना एमजीआर यांच्याकडून एक समृद्ध वारसा मिळालेला होता. राजकारणातील सर्व हिशब त्यांच्यासमोर होतेच. पण त्याही पलीकडे जाऊन आपण या शेवटच्या माणसाचे काही तरी देणे लागतो आणि आपल्या अखेरच्या श्वासापर्यंत आपण ते व्रत सोडणार नाही, इतक्या व्रतस्थ वृत्तीने आणि सामान्यांसाठी जगलेल्या या लोकोत्तर नेत्या होत्या. अशाप्रकारचे नेतृत्व देशाला नेहमीच स्मरणात राहिल. इतिहासातील स्थान तर नक्कीच अजरामर होईल आणि त्यापासून राजकारणात असलेल्या आपल्या सर्वांनाही काही तरी नक्की शिकायला मिळेल असेही मला वाटते. अशा पध्दतीचे काम करताना जो-जो प्रसंग येईल, त्या-त्या प्रसंगाला धैर्याने सामोरे जाणे आणि जनतेची सेवा करण्याचे व्रत अखेरपर्यंत पाळणे, शेवटच्या श्वासापर्यंत मी जनतेची सेवा करीत राहीन, अशा पध्दतीने जगणे, हे जगणे मरणापेक्षा वेगळे नसते. त्यामुळे एका महान नेत्याचा मृत्यू होतो तेव्हा ताे मृत्यू सुध्दा सुंदर

श्री. हेमंत टकले

झालेला आहे असे आपल्याला वाटते. जयललितांसारख्या अशा एका देशाच्या राजकारणाच्या क्षितीजावर उगवलेल्या ताऱ्याला मी राष्ट्रवादी काँग्रेस पक्षाच्या वतीने व माझ्या वतीने भावपूर्ण श्रध्दांजली अर्पण करतो आणि थांबतो.

या नंतर श्री. रोझेकर

या नंतर श्री. रोझेकर

सभापती : कै.श्रीमती जयललिता यांचा जन्म दिनांक २४ फेब्रुवारी, १९४८ रोजी कर्नाटक राज्यातील म्हैसूर जिल्ह्यातील मेरुळकोट येथे झाला. त्यांचे शिक्षण पदवीपर्यंत झाले होते. अनेक विद्यापीठांनी त्यांना मानद डॉक्टरेट पदवी प्रदान केली होती. कै.श्रीमती जयललिता यांचे तामिळ भाषेसह कन्नड, मल्याळम, हिंदी आणि इंग्रजी भाषेवर प्रचंड प्रभुत्व होते. त्यांनी वयाच्या १५ व्या वर्षी कन्नड चित्रपटात मुख्य अभिनेत्रीची भूमिका केली होती व त्यांची ही भूमिका अतिशय गाजली होती. त्यानंतर त्यांनी चित्रपटसृष्टीत काम करण्यास सुरुवात केली व जबरदस्त अभिनयाच्या जोरावर जवळ जवळ १४० तामिळ चित्रपटांसह एकूण ३०० चित्रपटात काम केले होते. त्यांच्या अनेक चित्रपटातील भूमिका खूपच गाजल्या होत्या. त्यांनी आपल्या अभिनयाने चित्रपटसृष्टीवर अधिराज्य गाजविले होते. सन १९६१ ते १९९२ पर्यंत त्यांनी अभिनयाचा एक वेगळा ठसा उमटविला होता. शास्त्रीय संगीत, पाश्चात्य पियानो या वाद्यासह, भरतनाट्यम, मोहिनीअट्टम, मणीपुरी आणि कथक यासारख्या अवघड नृत्यक्षेत्रातही त्यांनी नैप्युण्य प्राप्त केले होते.

कै.श्रीमती जयललिता यांनी चित्रपट क्षेत्रात काम करित असतानाच राजकारणात प्रवेश केला. सन १९८४ ते सन १९८९ पर्यंत त्या राज्यसभेच्या सदस्य होत्या. त्यानंतर सन १९८९ मध्ये त्या तामिळनाडु विधानसभेच्या विरोधी पक्षनेत्या झाल्या. त्यानंतर सन १९९१, २००१, २०११, २०१५ आणि सन २०१६ अशा सलग पाच वेळा त्यांनी तामिळनाडु राज्याच्या मुख्यमंत्री म्हणून अतिशय प्रभावीपणे उत्तम कार्य केले. या काळात त्यांनी राज्याच्या विकासाचे व लोकहिताचे अनेक निर्णय घेतले. एक लोकप्रिय नेत्या, अशीच त्यांची प्रतिमा होती. अशा या उत्तम प्रशासक, कुशल राजकारणी, उत्कृष्ट संसदपटु, उत्कृष्ट कलाकार, जनमानसातील लोकप्रिय नेत्या असणाऱ्या श्रीमती जयललिता यांचे सोमवार, दिनांक ५ डिसेंबर, २०१६ रोजी निधन झाले.

सभापती.....

तामिळनाडु राज्याच्या मुख्यमंत्री श्रीमती जयललिता यांच्या स्मृतीस मी अभिवादन करतो व त्यांना भावपूर्ण आदरांजली वाहतो.

सन्माननीय सदस्यांनी स्तब्ध उभे राहून शोकप्रस्ताव संमत करावा, अशी मी विनंती करतो.

(सदस्य उभे राहतात.)

सदस्यांनी खाली बसावे.

शोकप्रस्ताव संमत करण्यात आला आहे. प्रस्तावाची एक प्रत शोकाकुल कुटुंबीयांकडे पाठविण्यात येईल.

सभापती.....

तामिळनाडु राज्याच्या मुख्यमंत्री श्रीमती जयललिता यांच्या दुःखद निधनाबाबत केंद्र शासनाने राष्ट्रीय दुखवटा जाहीर केला आहे. तसेच माननीय मुख्यमंत्री, माननीय विरोधी पक्षनेते, सर्व पक्षांचे गटनेते यांच्या बैठकीत राष्ट्रीय दुखवट्याच्या परिस्थितीत सभागृहाचे कामकाज घेऊ नये, असा निर्णय झालेला आहे. त्यामुळे आज कामकाज पत्रिकेतील कोणतेही काम घेण्यात येणार नाही. सभागृहाची बैठक आता स्थगित होऊन उद्या बुधवार, दिनांक ७ डिसेंबर, २०१६ रोजी दुपारी १२.०० वाजता पुनः भरेल.

(सभागृहाची बैठक दुपारी १२ वाजून ४४ मिनिटांनी, बुधवार, दिनांक ७ डिसेंबर, २०१६ च्या दुपारी १२.०० वाजेपर्यंत स्थगित झाली.)
